

Камінська О.В.

студентка,

Науковий керівник: Котлова Л.О.

кандидат психологічних наук, доцент,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Складний і динамічний характер сучасної службово-бойової діяльності військ, використання новітніх інформаційних технологій, зразків озброєння та військової техніки висувають об'єктивну потребу в кардинальному якісному удосконаленні військово-професійної підготовки та підвищенні рівня підготовленості кожного військового спеціаліста до виконання службових обов'язків.

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що багато питань, що стосуються сутності, структури, умов і особливостей формування конфліктологічної компетентності курсантів як майбутніх офіцерів запасу, залишилися недостатньо вивченими. Зокрема, потребує додаткового дослідження низка питань про взаємозв'язок між конфліктологічною компетентністю курсантів як майбутніх офіцерів запасу, їх особистісними особливостями та вибором стилю поведінки у конфліктній ситуації.

Конструктивне управління конфліктною ситуацією чи конфліктом, вибір правильної стратегії та стилю поведінки у конфліктній ситуації або конфлікті дозволяють працівникові органів внутрішніх справ ефективно виконувати свої службові обов'язки. Таким чином, однією з важливих професійних якостей офіцерів є конфліктологічна компетентність. Одним із професійних обов'язків офіцерів є навчання і виховання особового складу.

Отже, майбутнім офіцерам мають бути притаманні, зокрема, педагогічна та конфліктологічна компетентності. У зв'язку із зазначеним одним із педагогічних завдань, що стоять перед кафедрою військової підготовки ХНУВС, є формування у майбутніх офіцерів запасу умінь раціонально поводитися у конфліктних ситуаціях.

Для цього кожен слухач і курсант (як майбутній офіцер запасу) повинен також знати й про власні особливості, що впливають на його

індивідуальні особистісні особливості поведінки у конфліктній ситуації та визначають її ефективність і конструктивність. Конфліктні ситуації та конфлікти – безпосередня реальність наших днів. Протягом всього свого життя кожен із нас стикається з різними конфліктами.

Від того, чи правильно поводитиметься людина у конфліктній ситуації, чи правильно обере вона стиль спілкування і поведінки, залежить її успішність. Як поведеться у ситуації, що склалася? Необхідно наполягати на своїй думці чи доцільніше поступитися, щоб завоювати більш вигідні позиції, які можна буде з успіхом використовувати надалі? У чому причини того, що відбувається?

Відповіді на означені запитання можливо тоді, коли у людини сформована конфліктологічна компетентність, коли вона знає, що таке конфлікт, причини виникнення конфліктної ситуації та конфлікту, шляхи їх запобігання, управління ними та розв'язування. В основі конфліктних ситуацій, як і конфліктів, яким би предметним змістом вони не наповнювалися, лежать різні причини. Це соціально-професійні, соціально-психологічні, соціально-демографічні, організаційні та матеріально-технічні чинники [1].

Суть соціально-психологічної причини конфліктних ситуацій полягає насамперед у психотипологічній, а також морально-духовній несумісності деяких членів колективу (включаючи керівника) як за наявності, так і за відсутності об'єктивних внутрішніх виробничих причин конфлікту. Джерелами конфліктів є протиріччя, а протиріччя виникають там, де є розбіжності: у знаннях, уміннях, здібностях, особистісних якостях; у цілях, засобах, методах діяльності; у поглядах, переконаннях; у мотивах, потребах, ціннісних орієнтаціях; в оцінках і самооцінках; у розумінні, інтерпретації інформації; у функціях управління; в емоційних, психічних, фізичних та інших станах; у технологічних, економічних та інших процесах; у чеканнях, позиціях.

Але важливо знати і бачити не тільки ті протиріччя, що сприяють виникненню конфліктів, а й розрізняти види і типи конфліктів [3]. Більшості людей притаманна більш або менш широка варіабельність особливостей поведінки залежно від конкретних соціальних ситуацій, а також залежно від того, сприймає людина ситуацію приємною чи неприємною, простою чи складною і т. ін.

Особливу увагу треба приділяти формуванню у майбутніх офіцерів уміння вірно оцінювати конфліктну ситуацію і залежно від її особливостей змінювати свою поведінку, оскільки майбутні офіцери під

час своєї майбутньої професійної діяльності матимуть справу як із правослухняними громадянами, так і з правопорушниками, і навіть із ворогами України (наприклад, під час служби в АТО).

Курсанти і студенти, які мають показник рівня суб'єктивного контролю від 22 до 32, найчастіше вибирають стиль поведінки «компроміс». Друге місце за частотою вибору посідає «співробітництво», третє місце – «суперництво», четверте – «уникання», п'яте – «приспосовання». Таким чином, вибір майбутніми офіцерами запасу того чи іншого стилю поведінки залежить від соціального середовища, у якому перебуває курсант чи студент, від впливу, що здійснює на нього опонент, від сили впливу, можливостей, значущості вирішення проблеми для цієї людини.

Тому процес формування уміння правильно вибирати стиль поведінки у конфліктній ситуації має здійснюватися з урахуванням особистісних особливостей майбутнього офіцера запасу. Психологічна, комунікативна і конфліктологічна компетентність людини, зокрема, майбутнього офіцера, визначає вміння впливати на людей шляхом спілкування з ними, є передумовою успішного вирішення конфліктних ситуацій і, як наслідок, надає можливість самій людині позбавитися негативних реакцій, що викликають нервові зриви, які завдають шкоди її здоров'ю, деформують її активну професійну діяльність.

Отже, рівень сформованості конфліктологічної компетентності як професійної якості особистості визначає спроможність майбутніх офіцерів конструктивно діяти у конфліктних ситуаціях і ефективно виконувати свої службові обов'язки. Одним із перспективних напрямів педагогічної роботи з курсантами як майбутніми офіцерами запасу, на наш погляд, є дослідження впливу рівня сформованості конфліктологічної компетентності на зняття внутрішньої напруги та відновлення і мобілізацію фізичних і духовних сил людини.

Список використаних джерел:

1. Ващенко І.В. Конфлікти: сучасний стан, проблеми та напрямки їх вирішення в органах внутрішніх справ : монографія. Харків : «ОВС», 2002. 256 с.
2. Психология личности: тесты, опросники, методики. Москва : Геликон, 1995. 236 с.
3. Тюрина В.А., Ващенко И.В. Конфликты и управленческая деятельность. Киев : Знання, 1999. 224 с.